

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Cap. VII. De sapientia, mente, ratione, veritate, fide.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

C A P V T VII.

*Et sapientia, mente, ratione, veritate
& fide.*

Dicitur à D. Thoma 1. part. quest. 4. art. 2. quod DEUS in una existentia omnia præ habeat. Et quest. 1. art. 2. q. iud exemplaria sunt Divina voluntates determinativæ & effectiva rerum. Et quest. 44. art. 3. quod ipsum secundum se esse, prius si eo quod est per se vitam esse, & eo quod est per se sapientiam esse. Et quest. 77. art. 1. Angelorum inter ceteras creaturas sunt DEO propinquiores, & similliores. Et quest. 91. art. 1. DEUS simpliciter perfectus est ex hoc quod omnia in se præ habeat, non per modum compositionis, sed simpliciter & unitè.

Et in 1. 2. quest. 2. art. 5. Quod esse est melius quam vivere, & vivere melius quam alia quae sequuntur. & quest. 79. art. 2. quod omne ens derivetur à primo ente.

Et in 3. p. q. 13. a. 1. quod natura divina sit ipsius esse DEI incircumscripsum.

Similiter in 1. dist. 8. quest. 2. art. 3. & d. 17. quest. 2. a. 2. & d. 24. quest. 1. art. 1. & d. 35. qu. 1. art. 1. & d. 36. q. 1. art. 2. art. 3. & d. 46. quest. 1. art. 2. Item disp. de pot. quest. 7. art. 2. Item de malo 1. 6. a. 9. Item de virtut. q. 1. a. 8. Item de verit. q. 8. a. 8. & q. 20. a. 5.

Documentum 64.
ex Lect. prima.

NVILLUM est inconveniens ex obscuris imaginibus ad omnium causam ascendentes, supermundanus oculus contemplari omnia in omnium causas, & sibi in vicem contraria uniformiter & unitè. Principium enim est existentiam.

Expositio. D. Thom. Ex aliquibus exemplis quae antea posuit, concludit, quod possit mos ex præmissis sicut ex quibusdam similitudinibus obscurus, id est, deficientibus à divina representatione ascendere ad universalem caulam omnium per similitudinem causarum particularium, ut sic oculis mentis transfigendo omnia mundana, contemplatur omnia simpliciter esse in DEO, ut est omnia causa, & quod ea quae sibi in vicem contraria prout sunt in sua naturis, in DEO praeservant simpliciter & unitè. Deinde cùm dicit: Principium enim est, &c. probat idem per rationem: omnia enim multa quae sunt ex uno principio, praeservant unitè in principio primo.

Nota, que in inferioribus dispersa, in DEO esse & cognosci unita & simplicitas. Hinc Refutatio 66.

C A P V T VI.

De vita.

Dicit 9. 1. & 2. De natu vita, ex qua omnis vita, & que cuilibet viventi congrua vitam impertitur. §. 3. A divina vita vivificari unitè.

Citat à D. Th. 1. p. q. 18. a. 1. quod plantæ secundum ultimam rationarium vitæ habent vivere & disp. de malo q. 6. a. 4.

Ex hoc capite nullum mysticum documentum erimus, vel enim iam dictis nihil mystice addit, vel scholasticos concordant.

EO praecipue, quod & divine voluntates & divine voluntates complecti simpliciter esse omnia præ-

*Probatur
authorita-*
tatem.

Citat à D. Th. 1. p. q. 14. a. 10. quod Deus per semetipsum tenebratum accipi vivorem, non aliunde videns tenebras, quam à somme, & q. 35 a. 2. quod Angelii non comprehendunt divinam cognitionem à rebus divisib. & sensib. quod etiam sibi obiect qu. 5. art. 3. & prole sumit qu. 38. art. 3. & art. 4. quod virtus intellectualis Angelorum resplendet perspicaci divinorum intellectuum simplicitate. Similiter quest. 76. art. 7. Item 1. 2. qu. 1. 12. art. 1. quod Angelii ad Angelum purgatio, illuminatio, & perfectio nihil aliud sit quam divina scientie afflampa. Item 2. 2. quest. 1. art. 1. quod fides sit circa simplicem, & semper existentem veritatem. & quest. 8. art. 1. quod modulus humanae naturæ est, ut discursive veritatem cognoscat. & quest. 180. a. 3. in hoc differre hominem ab Angelo, qui simplici apprehensione veritatem intueretur. & quest. 188. art. 7. fines primorum confinguntur principiis secundorum.

Videatur etiam in 1. dist. 2. quest. 1. art. 2. & d. 4. quest. 2. art. 1. & d. 8. quest. 2. art. 1. & quest. 4. art. 3. & d. 19. quest. 2. art. 1. & d. 38. quest. 1. art. 3. & in disp. de pot. quest. 6. art. 6. de malo quest. 16. art. 1. de verit. quest. 1. art. 2. de verit. q. 8. art. 8. & 1. 5.

Documentum 65.
ex Lect. 3.

Oportet autem videre metem nostram habere quidem virtutem ad intelligentiam, per quam intelligibilia inspicit, unitivitatem autem excedentem mentis naturam, per quam conjugatur ad ea, que sunt super ipsam. Secundum hanc igitur oportet divina intelligere, non secundum nos, sed nos ipsos extra nos ipsos statutos, & rotas deservatos. Melior enim est esse DEI, & non nostri ipsorum. Ita enim erunt divina data cum DEO futuri.

Bbb 4

Ez.

Expositio D. Thomæ. Dicit, quod oportet considerare, quod mens nostra duo habet ad intelligibilia cognoscenda. Primo, naturalem virtutem, id est, intelligentiam, per quam inspicere potest intelligibilia sibi proportionata. Secundo, quandam unionem ad res divinas per gratiam, quae excedit naturam mentis nostræ, per quam unionem conjunguntur homines per fidem ad quamcumque cognitionem ad ea, que sunt super naturalem mentis virtutem. Oportet ergo, ut intelligamus divina secundum hanc unionem: ergo, quia non trahendo divina ad ea, que sunt secundum nos, sed magis totos nos statuentes supra nos in DEUM, ita per prædictam unionem totaliter deificemur. Et quia posset aliquis dicere, quod hoc nobis esset nocivum, si nos ipsos deificaremus, ideo hoc excludibili, *memorium*, &c. & dicit, quod cum DELIS sit melior nobis, melius est nobis quod simus DEI per unionem, & quod non simus nostri ipsorum. Sic enim nobis factis cum DEO, & cum DEO unis, divina nobis dona aedent, qua percipere non possumus, si DEI unionem negligentes, nobis ipius inhæremus.

De unione cum DEO per fidem, vide *Resolut. 73.*

Documentum 66. ex lect. secunda.

Multorum autem ad unum convolutione & intellectibus aequalibus Angelis, in quantum animalibus est proprium, & possibile digna habere, sc. anima.

Expositio D. Thomæ. Deficiunt ab Angelis animæ, in quantum per divisionem & multitudinem variarum rerum diffunduntur ad veritatis cognitionem. Sed tamen in hoc ipso quod multa in unum convolvuntur possunt, sicut cum ex multis effectibus & proprietatibus proveniunt ad cognoscendam rei essentiam, & in tantum digne habentur anima, ut homines habeant intellectus quodammodo Angelis aequales, scilicet secundum proprietatem & possibiliter animarum. Inquisitus enim rationis ad simplicem intelligentiam terminatur, sicut incipit a simplici intelligentia veritatis, qua consideratur in primis principiis. Et ideo in processu rationis est quedam convolutione ut circulos, dum ratio ab uno incipiens per multa procedens, ad unum terminatur.

Not. Inquisitionem rationis ad simplicem intelligentiam terminatam nos assimilare Angelis. V. *Resolut. 67.*

Documentum 67. ex lect. quarta.

Nunquid verum est dicere, quoniam DEVUM cognoscimus, non ex natura ipsius & ignotum enim est hoc, & omnem intellectum, & rationem, & mentem excessens, sed ex omnium totorum ordinatione sicut ex ipso propria, & imagines quasdam & assimilations divinorum ipsius exemplarum habente, ad illud quod est super omnia via, & ordine secundum virtutem ascendimus in omnium ab-

latione, & excessu, in omnium causa: propter quod & in omnibus DEVIS cognoscitur, & sine omnibus, & per cognitionem DEVIS cognoscitur, & per ignorantiam: est ipsis intellectus & sermo, & scientia, & tacit. & sensus & opinio, & phantasia, & nomen, & alia omnia, & neque intelligitur, neque dicitur, neque nominatur, & non est aliud existentia, neque in aliquo existentium cognoscitur, & in omnibus omnia est, & in nullo nihil, & in omnibus cunctis cognoscitur, & ex nullo nulli.

Expositio D. Thomæ. Solutionem sub interrogative infert; est ergo hæc solutio, quod nos cognoscimus DEUM, non per naturam ipsius quasi ipsam essentiam ejus videntes: ejus enim essentia est ignota creaturæ, & excedit non solum sensum, sed etiam omnem rationem humanam: & etiam omnem mentem Angelicam quantum ad naturalem virtutem rationis, & mentis, unde non potest alter convenire aliqui nisi ex dono gratia. Non ergo cognoscimus DEUM videntes ejus essentiam, sed cognoscimus ipsum ex ordine totius universi. Istaenam universitas creaturarum est nobis à DEO proposita, ut per eam DELIM cognoscamus, in quantum universum ordinatum habet quadam *Imagines*, & assimilations imperfectas divinorum, quæ comparantur ad ipsa sicut principalia exemplaria, vel imagines. Sic ergo ex ordine universi sicut quadam *via*, & ordine ascendimus per intellectum secundum nostram virtutem ad DEUM, qui est super omnia.

Et hoc tribus modis. Primo quidem & principaliter in omnium ablitione, in quantum scilicet nihil horum, quæ in creaturarum ordine inspicimus DEUM estimamus, aut DEO convenientis. Secundo vero per excessum, non enim creaturatum perfectiones, ut vitam, plenitatem, & hujusmodi DEO auferimus propter aliquem defectum DEI, sed propter hoc, quod omnem perfectionem creatura excedit, propterea removemus à DEO sapientiam, quia omnem sapientiam excedit. Tertiò secundum causitatem omnium, dum consideramus, quod quidquid est in creaturis, à DEO procedit sicut à causa. Sic ergo nostra cognitione contrario modo se habet cognitioni DEI: nam DEUS creaturas per suam naturam cognoscit, nos autem DEUM per creaturas.

Deinde cum dicit propter quod & in omnibus, &c. infert conclusionem ex dictis. Dicit ergo primum, quod quia à creaturis in DEUM alevimus, & in omnium ablitione, & excessu, & in omnium causa, propterea DEVIS cognoscitur in omnibus sicut in effectibus, & sine omnibus, sicut ab omnibus remotus, & omnia excessens, & propter hoc etiam cognoscitur DEUS per cognitionem nostram, quia quidquid in nostra cognitione cadit, accepimus, ut ab ea adductum, & iterum cognoscitur per ignoranciam nostram in quantum scilicet hoc ipsum est DEVUM cognoscere, quod nos scimus nos ignorare de DEO quid sit. Et quod dixerat in generali cognitione, explicat per partes subdenses: quod ipsis est intellectus & sermo, &c., & alia omnia quæcumque pertinent ad cognitionem vel significationem. Et è contrario neque intelligitur, neque sentitur, nec dicitur, aut nominatur sicut est, &c.

DEUM

Denuo cognoscitur ex creaturis tripliciter vel per ablationem, vel per excellam, vel per causam atem.
Sci enos ignorare quid DEUS sit, est quod dico deum lo DEUM scire.
V. Resolutio. 35. & 43.

Documentum 68.

Etenim & hoc recte de DEO dicimus, & ex existentibus universis laudatam secundam proportionem omnium quorum est causa. Et est rursus divinisimis DEI cognitio, que est per ignorantiam cognita secundum unitatem supra mentem, quando mens ab aliis omnibus recedens postea & seipsum dimittens, unita est superfluentibus ratione. Inde & ibi non scrutabilis profundo sapientia illuminata.

Non ergo cognoscere est alius conveniens. Ergo haec solito, quod M, non perseruatur in eius videtur: quia creature, & ceteris etiam omnibus ratione immem menses Angelalem virtutem traxit, & ceteris aliis conseruavit.

Expositio D. Thomæ. Ostendit quomodo conclusio inducta (sc. in documento antecedenti) sequatur ex premissis. Et dicit, quod hoc recte de DEO dicimus secundum quod cognoscitur, & non cognoscitur: ex omnibus enim entibus cognosci ut, & laudata secundum quod habent proportionem ad ipsam, ut quorum est causa.

R. q. s. autem est alia perfectissima DEI cognitio per remotionem scilicet quod cognoscimus DEUM per ignorantiam per quandam unitatem ad divina super naturam meam, quando scilicet mens nostra recedens ab omnibus aliis, & postea eam dimittens se ipsam unita super fluentibus radibus Deitatis, in quamcum scilicet cognoscit DEUM esse non solum super omnia quae sunt infra ipsam, sed etiam supra ipsam, & supra omnia quae ab ipsa comprehenduntur. Et sic cognoscens DEUM in unitate cognitionis illuminatus ab ipsa profundi a e divine sapientia, quam perterriti non possimus, quod eam nesciamus. Deinde scilicet omnia, non solum quae sunt, sed eam quae apprehendere possumus, ex incomprehensione profunditate divisa sapientia proponit nobis, &c.

Ex hoc documento sumitur illa celebris definitione Theologiae mysticae, qua iam acquisita & quia in infinito potest applicari, ut posset videri in prima parte questione 3. &c. & infra Relatio. 63.

Documentum 69.

ex lect. 5.

Bene novit qui veritatem unitus est, quam bene habet, quamvis multi corripant ipsum sicut est. scilicet Ihesus. Latet quidem sicut est convenienter ipso ex errore, per veram fidem est. scilicet passus veritatis. Ipse enim novit seipsum, non secundum quod dicunt illi sicutem, &c.

Expositio D. Thomæ. Ille qui venit i per fidem unitus est, bene cognoscit quam bene sit ei: sic enim venit fidei inherendo quamvis multi reprehendant ipsum sicut est. scilicet passus, id est, sic in talium, & a se alienorum, & non latet i los reprehendentes ex eorum errore, quod ipse sine dubio per veram fidem est passus certus in veritate, quasi ex ea omnem sensum politus, & veritati supernaturali coniunctus,

quia ipse credens novit de se ipso, quod non est fures, ut ipsi dicunt, sed est liberatus per veritatem simplicem, & semper eodem modo se habet em, nec circumferatur per instabiles ventos diversorum errorum.

Nota Q. od perfidem ecstasim patitur veritatis. V. Resolutio. 66.

C A P V T VIII.

De virtute, justitia, salvatione, liberatione, in quo & de iniquitate.

Dicit §. 1. & 2. DEUM dici potentiam tamquam ejus Auctorem; & omnipotentem supra omnem potentiam existendo. §. 3. 4. 5. Omnia quae sunt aliquam potentiam habere, & ex ipsa potentia DEI esse omnes potentias Angelorum, hominum & animalium.

§. 6. Ad objectionem Elyma Magi 2. Timoth. 2. v. 13. respondet non posse negare, non posse non esse, non posse meminit, &c. non esse argumentum impotentie, sed potentie infinita. §. 7. DEUM dici justitiam quod omnibus tribuat ut dignum est. §. 8. interrogans quomodo ergo DEUS permittat virtuosos sanctos a peccatoribus affligi? Responder non facile sanctos si a temporalibus commoverentur: imo tunc magis ad Angelicas virtutes accederet cum viriliter exercentur periculis, quae honesti causa subeunt: & hoc congrueret divinae iustitiae, ut non patiatur robur bonorum materialium largitionibus enervari.

§. 9. DEUM dici salutem quod justè cuiusque naturae rationes servet, & causa sit proprius cuiusque operationis; item quod omnia a detractionibus eripiat. Quam etiam salutem Theologii appellant redemptionem, in quantum non finit ea quae vere sunt in nihilum redigi, & si quid peccatum sit jaecutam illam refaciat, ac patienciam remissionem donet. Itaque DEUM dici justitiam quatenus omnem aequalitatem membrorat, & in aequalitatem exterminat: in aequalitatem scilicet quae est privatio aequalitatis: non enim loquitur de inaequalitate qualibet, & mutabilitate ad invicem sunt diversa.

D. Thomas 1. parte, questione 21. articulo 1. citat Dionys. hic dicinem oportet videre in hoc veram DEI esse justitiam, quod omnibus tribuit propria, secundum unitatemque existentium dignitatem, & unitasque naturam in proprio salvat ordine & virtute. Et 2. 2. quest. 175. art. 1. Videatur etiam in disp. de veritate. quælibet 8. art. 9.

Documentum 70.

Si dicat aliquis non esse justitia homines sanctos dicuntur non admitti a prava cruciatus. Dicendum quod si illi quos dicit sanctos, diligunt quidem ea, que sunt super terram, ab inherentibus materiae etata, a divino omnino cederunt amere, & non novi quomodo sancti vocentur. iniuriantes vero amabilibus, & divini propter inzelabilitate, & inamabilibus ab eundem non religiose reprobat. Si autem vere existentia amanti letari conuenit quedam desiderantes, quando desiderabili-

con-